

Η Εσωτερική Λειτουργία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου – Εμπειρία από την Έδρα*

Υπό: Γεωργίου Α. Σεργίδη**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. Πληρότητα ατομικής προσφυγής
3. Τέσσερεις διαφορετικές συνθέσεις του Δικαστηρίου
4. Εξέταση των προϋποθέσεων του παραδεκτού της προσφυγής από μόνο δικαστή
5. Κοινοποίηση της υπόθεσης
6. Εξέταση προϋποθέσεων του παραδεκτού αλλά και της ουσίας της προσφυγής από τις τριμελείς επιτροπές
7. Ο ρόλος του εισηγητή δικαστή και η προετοιμασία υπόθεσης στα επταμελή Τμήματα
8. Η διαδικασία στο Τμήμα κατά την εξέταση υποθέσεων
9. Παραπομπή και διαδικασία στο δεκαεπταμελές Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως
10. Η πολιτική προτεραιότητας του Δικαστηρίου
11. Συμπεράσματα

* Διάλεξη που έγινε υπό την αιγίδα της αξιότιμης Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, κυρίας Αννίτας Δημητρίου, στα πλαίσια της πρωτοβουλίας “Ημέρες Συμβουλίου της Ευρώπης” στις 20 Απριλίου 2023 στην Αίθουσα “Καστελλιιώτισσα”, Λευκωσία.

** Ο Γεώργιος Σεργίδης είναι Δικαστής και Αντιπρόεδρος Τμήματος ΕΔΑΔ και κάτοχος πέντε διδακτορικών τίτλων: PhD (Exeter), PhD (Αθήνα), PhD (Θεσσαλονίκη), PhD (Κομοτηνή), και PhD (Strasbourg).

*** Εκφράζω τις ευχαριστίες μου στη Έμιλυ Σωτηρίου, Δικηγόρο Α΄ στο ΕΔΑΔ και στον Στέφανο Ερωτοκρίτου, LLM, stagiaire auprès d'un juge στο ΕΔΑΔ, για τη βοήθειά τους κατά την ετοιμασία της παρούσας διάλεξης. Εκφράζω, επίσης, τις ευχαριστίες μου στην Δρα Μαριαλένα Τσίρλη, Γενική Γραμματέα του ΕΔΑΔ για τις παρατηρήσεις της.

*Αξιότιμη Κυρία Πρόεδρε της Βουλής των Αντιπροσώπων,
Αξιότιμε Κύριε Γενικό Εισαγγελέα,
Υψηλοί και εκλεκτοί προσκεκλημένοι,
Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι,*

1. Εισαγωγή

Η πρόσκληση να μιλήσω σε αυτή την εκδήλωση, η οποία πραγματοποιείται στα πλαίσια της πρωτοβουλίας “Ημέρες Συμβουλίου της Ευρώπης”, που διοργανώνει η αξιότιμη Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων, κυρία Αννίτα Δημητρίου, μου προσδίδει εξαιρετικά μεγάλη τιμή. Την ευχαριστώ θερμότατα για την πρωτοβουλία της αυτή και τον χαιρετισμό της.

Απευθύνω, επίσης, τις θερμότατες ευχαριστίες μου, στον έντιμο Γενικό Εισαγγελέα και αγαπητό φίλο, Γιώργο Σαββίδη, για τον χαιρετισμό του και τα καλά του λόγια.

Εκφράζω ιδιαίτερες ευχαριστίες στον αγαπητό Αχιλλέα Δημητριάδη, για τον συντονισμό της εκδήλωσης.

Τέλος, ευχαριστώ θερμότατα τους λοιπούς διοργανωτές της εκδήλωσης, ιδιαίτερα την κυρία Τασούλα Ιερωνυμίδου, Γενική Διευθύντρια της Βουλής των Αντιπροσώπων, την κυρία Ανθή Τοφαρή, Διευθυντήρια της Υπηρεσίας Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων, την κυρία Μαρίνα Αδαμίδου, Διευθύντρια της Υπηρεσίας Διεθνών Σχέσεων, την κυρία Γαβριέλλα Μαραγκού, Λειτουργό Διεθνών Σχέσεων Α΄ καθώς και την κυρία Ολυμπία Ευγενίου.

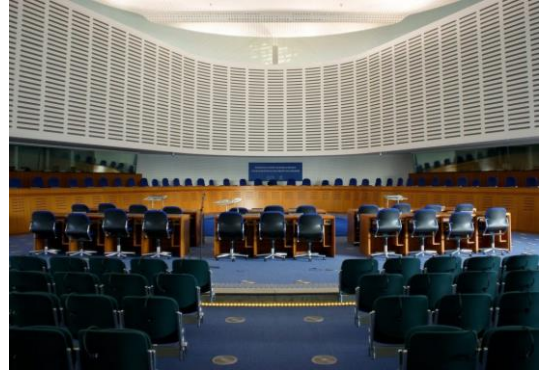
Θα πρέπει επίσης να πω πόσο ευτυχής νοιώθω σήμερα που βλέπω αγαπητούς συναδέλφους και φίλους και σας ευχαριστώ όλους θερμά για την παρουσία σας. Ευχαριστώ, τέλος, όλες και όλους εσάς που παρακολουθείτε την εκδήλωση διαδικτυακά.

Το θέμα που θα αναπτύξω είναι η εσωτερική λειτουργία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, γνωστού ως ΕΔΑΔ ή ΕΔΔΑ (από τώρα και στο εξής το “Δικαστήριο”) και θα το αναλύσω υπό το πρίσμα της προσωπικής μου εμπειρίας ως Δικαστής του Δικαστηρίου αυτού εδώ και επτά χρόνια. Ειδικότερα, θα αναπτύξω τον τρόπο με τον οποίο εργάζονται οι δικαστές και οι δικηγόροι της Γραμματείας του Δικαστηρίου (the “Registry”) κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και της μεταξύ αυτών συνέργειας, θέμα για το οποίο δύσκολα μπορείτε να βρείτε πληροφορίες, ανατρέχοντας στα παραδοσιακά εγχειρίδια επί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, γνωστής ως ΕΣΔΑ (από τώρα και στο εξής η “Σύμβαση”).

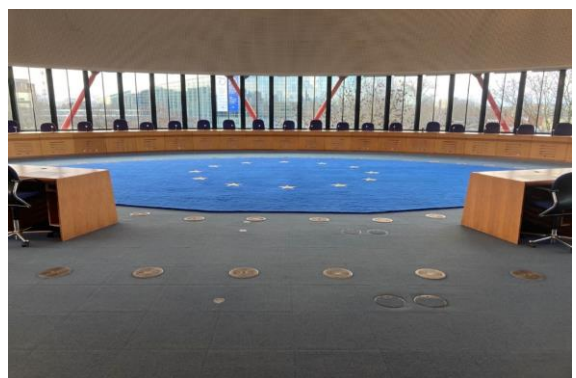
Προτού αρχίσω την ομιλία μου θα επιθυμούσα να σας κάνω μια νοερή ξενάγηση στο εμβληματικό κτίριο του Δικαστηρίου που εδρεύει στο Στρασβούργο, παρουσιάζοντας σας ορισμένες εικόνες του κτιρίου αυτού, κάνοντας, συνάμα, κάποια επεξηγηματικά σχόλια, και ακολούθως, προβάλλοντας ένα σχετικό βίντεο διάρκειας τεσσάρων λεπτών που είναι διαθέσιμο στη ιστοσελίδα του Δικαστηρίου, όπου μπορείτε να το παρακολουθήσετε και ολόκληρο.

Το κτίριο του Δικαστηρίου, το Μέγαρο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Λόρδο Richard Rogers και εγκαινιάστηκε το 1995. Είναι ευδιάκριτο από την πρόσοψη του Μεγάρου, ότι υπάρχουν δύο αίθουσες, που έχουν το σχήμα τυμπάνου και συμβολίζουν τις δύο πλευρές της ζυγαριάς της δικαιοσύνης. Η πιο μεγάλη αίθουσα προοριζόταν για την ολομέλεια του παλαιού Δικαστηρίου που δημιουργήθηκε το 1959, και η άλλη, προοριζόταν για τους σκοπούς της τότε Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που επιλαμβάνονταν μόνο θέματα παραδεκτού των προσφυγών. Το 1998, δυνάμει του Πρωτοκόλλου Αρ. 11, εγκαθιδρύθηκε το παρόν Δικαστήριο, με τη συγχώνευση του παλαιού Δικαστηρίου και της τότε Επιτροπής. Έκτοτε, το νέο Δικαστήριο λειτουργεί ως δικαστήριο πλήρους απασχόλησης και επιλαμβάνεται τόσο θεμάτων παραδεκτού όσο και ουσίας των προσφυγών.

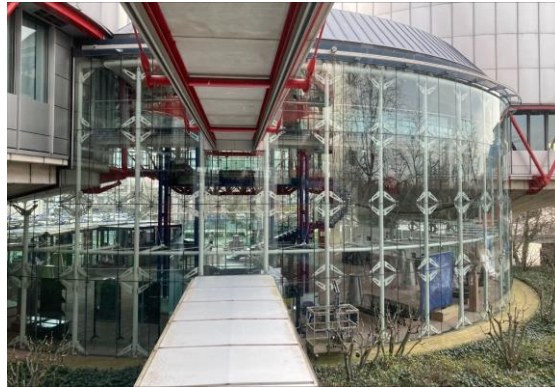
Από το 1998, η μεγάλη αίθουσα του Δικαστηρίου, ως εμφανίζεται στις φωτογραφίες που βλέπετε, χρησιμοποιείται κυρίως για τις ακροάσεις του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως, το οποίο αποτελείται από 17 δικαστές. Κάθε φορά που βρίσκομαι σε αυτή την ιστορική για τα δικαιώματα του ανθρώπου αίθουσα, και, ειδικότερα, όταν ασκώ τα δικαστικά μου καθήκοντα, αισθάνομαι ένα απέραντο δέος.

Η δεύτερη πιο μεγάλη αίθουσα που βλέπετε χρησιμοποιείται από το 1998 κυρίως για τελετές που γίνονται στο Δικαστήριο.

Κοιτάζοντας το κτίριο από τις δύο πλάγιες πλευρές του, και ιδίως παρατηρώντας το σχήμα του και κάποια από τα παράθυρά του που έχουν σχήμα στρογγυλό, δημιουργείται η εντύπωση ότι ομοιάζει με πλοίο που ακολουθεί την κήτη του ποταμού Ιλλ, που είναι παραπόταμος του ποταμού Ρήνου. Αλληγορικά, το κτίριο συμβολίζει τη Σύμβαση που αποτελεί ζωντανό όργανο και εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου.

Ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό της εισόδου του Μεγάρου, είναι η φωτεινότητά της. Ειδικότερα, η είσοδος είναι φτιαγμένη εξολοκλήρου από γυαλί, συμβολίζοντας έτσι τη διαφάνεια στην απονομή της δικαιοσύνης.

Στη συνέχεια, μπορείτε να δείτε δυο φωτογραφίες της βιβλιοθήκης του Δικαστηρίου, που εξειδικεύεται στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τέλος, μια φωτογραφία του κτιρίου αργά το απόγευμα, που ίσως μεταδίδει πλέον εναργή τη δυναμική του μεγάρου ως ενός φρουρίου ταγμένου για την περιφρούρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το βίντεο το οποίο θα παρακολουθήσετε στη συνέχεια σχετίζεται με την ιστορία και λειτουργία του Δικαστηρίου και της Σύμβασης.

Η εκφώνηση σ' αυτό γίνεται από τη Γενική Γραμματέα του Δικαστηρίου (αντίστοιχος τίτλος στην Κύπρο, η “Αρχιπρωτοκολλητής”), Δρα. Μαριαλένα Τσίρλη, πρώτη γυναίκα στην τιμητική και υπεύθυνη αυτή θέση, η οποία είναι Ελληνίδα και είναι επικεφαλής όλου του προσωπικού της Γραμματείας του Δικαστηρίου που ανέρχεται περίπου σε 650 άτομα.

Μια επισήμανση πριν από την προβολή του βίντεο. Αυτό δημιουργήθηκε από τη Γραμματεία του Δικαστηρίου πριν από 5 χρόνια και δεν ανανεώθηκε ακόμη έτσι ώστε να λάβει υπόψη του ότι από τις 16 Σεπτεμβρίου 2022, η Ρωσική Ομοσπονδία έπαυσε να είναι μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Θα προχωρήσουμε τώρα με την προβολή του βίντεο:

[\(ELL\) ECHR - Ταινία για το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου \(Greek version\) - YouTube](#)

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρω πόσο υπερήφανος νοιώθω που είμαι δικαστής του σημαντικότερου αυτού διεθνούς δικαστηρίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με πλούσια και ενδιαφέρουσα νομολογία, το οποίο αποτελεί το τελευταίο καταφύγιο ελπίδας εκατομμυρίων ανθρώπων και σκοπεύει στην αποτελεσματική προστασία και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και στην κατάσχυση και προώθηση του κράτους δικαίου και των δημοκρατικών αρχών στην Ευρώπη. Είναι αυτά τα υψηλά ιδανικά της Σύμβασης και του Δικαστηρίου που στηρίζονται στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια που με γαλούχησαν από τα νεανικά μου χρόνια και με οδήγησαν στο να ενδιαφερθώ να γίνω μέλος αυτού του διεθνούς οργανισμού υψηλού κύρους.

Οι αποφάσεις αυτού του υπερεθνικού Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για όλα τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, αποτελώντας, συνάμα, κατευθυντήριο φωτεινό φάρο για την ερμηνεία και εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διεθνώς. Η εκτέλεση των αποφάσεων του Δικαστηρίου γίνεται από το εναγόμενο κράτος-μέλος, όμως η εποπτεία της εκτέλεσης αυτών γίνεται από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης που αποτελείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών των 46 κρατών-μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Τόσο ο ρόλος της Επιτροπής αυτής όσο και ο ρόλος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης που εκδίδει σχετικά ψηφίσματα είναι τεράστιος για το θέμα της εκτέλεσης των αποφάσεων του

Δικαστηρίου. Επίσης, ο ρόλος του Δικαστηρίου είναι σημαντικότερος για το θέμα της καλύτερης υλοποίησης και εφαρμογής των αποφάσεών του, με την έκδοση γενικών ή ατομικών μέτρων, όπου αυτό απαιτείται.

Η Κύπρος έγινε μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1961 και επικύρωσε τη Σύμβαση το 1962, αναγνώρισε δε, το δικαίωμα της ατομικής προσφυγής στο Δικαστήριο, το 1989. Το Δικαστήριο επιλαμβάνεται ατομικές προσφυγές από οποιοδήποτε πρόσωπο ή ομάδα ατόμων που ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα παραβίασης των δικαιωμάτων και ελευθεριών που προβλέπονται στη Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλά της από ένα ή περισσότερα από τα 46 πλέον κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επιλαμβάνεται επίσης διακρατικές αιτήσεις, δηλαδή αιτήσεις που καταχωρούνται από ένα κράτος-μέλος εναντίον άλλου κράτους-μέλους του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Αυτή τη στιγμή, εκκρεμούν στο Δικαστήριο γύρω στις 75,000 προσφυγές, όμως, εναντίον της Κύπρου εκκρεμούν μόνο γύρω στις 55 προσφυγές. Αυτό αποτελεί ίσως μια ένδειξη ότι υπάρχει εμπιστοσύνη του κοινού στις αποφάσεις των Κυπριακών δικαστηρίων. Η διεκπεραίωση των αιτήσεων στο Δικαστήριο δεν εξαρτάται μόνο από τους δικαστές, αλλά και από τους έμπειρους δικηγόρους της Γραμματείας του Δικαστηρίου, οι οποίοι είναι εξοικειωμένοι με τα νομικά συστήματα και τη γλώσσα των 46 κρατών-μελών.

2. Πληρότητα ατομικής προσφυγής

Όταν μια ατομική προσφυγή φτάνει στο Δικαστήριο, αυτή ανατίθεται σε δικηγόρο της Γραμματείας, ο οποίος είναι υπεύθυνος να διαπιστώσει αν

η προσφυγή περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που απαιτούνται διεξοδικά βάσει του Κανόνα 47 των Κανόνων του Δικαστηρίου. Ορισμένα από τα στοιχεία που απαιτούνται είναι η συνοπτική και ευανάγνωστη έκθεση των πραγματικών γεγονότων καθώς και των ισχυριζόμενων παραβιάσεων της Σύμβασης. Μη συμμόρφωση με τις προϋποθέσεις του Κανόνα 47 οδηγεί στη μη εξέταση της προσφυγής από το Δικαστήριο. Εάν η αίτηση είναι πλήρης, τότε ο δικηγόρος την τοποθετεί στην κατάλληλη δικαστική πορεία. Θα πρέπει επίσης να σημειώσω ότι γίνονται προσπάθειες έτσι ώστε στο εγγύς μέλλον η καταχώριση των προσφυγών στο Δικαστήριο να γίνεται και ηλεκτρονικά.

3. Τέσσερις διαφορετικές συνθέσεις του Δικαστηρίου

Η Σύμβαση προβλέπει ότι κατά την εξέταση των υποθέσεων που εισάγονται ενώπιόν του, το Δικαστήριο συνεδριάζει, αναλόγως της περίπτωσης, σε μία από τις ακόλουθες τέσσερις συνθέσεις: σε μονομελή σύνθεση, δηλαδή σύνθεση μόνου δικαστή (single judge), σε επιτροπές αποτελούμενες από τρεις δικαστές (the committees), σε Τμήματα αποτελούμενα από επτά δικαστές (the Chambers) και σε ένα Τμήμα Ευρείας ή Μείζονος Συνθέσεως αποτελούμενο από δεκαεπτά δικαστές (the Grand Chamber).

Υπάρχουν πέντε Τμήματα του Δικαστηρίου, όπου σε κάθε Τμήμα συμμετέχουν περίπου 9 δικαστές, επτά από τους οποίους παρακάθονται ως πλήρη μέλη σε μια υπόθεση και οι άλλοι δύο ως αναπληρωτές. Οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται από τα πέντε Τμήματα κάθε Τρίτη. Οι αιτήσεις που εξετάζει το κάθε Τμήμα είναι αιτήσεις που στρέφονται μόνο εναντίον των κρατών-μελών από τα οποία προέρχονται οι εννέα δικαστές

του κάθε Τμήματος, εκτός από το Τμήμα III, του οποίου είμαι μέλος, και το οποίο εκδικάζει και αιτήσεις εναντίον της Ρωσίας, σχετικά με ισχυριζόμενες παραβιάσεις που έλαβαν χώρα πριν από τις 16 Σεπτεμβρίου 2022.

4. Εξέταση των προϋποθέσεων του παραδεκτού της προσφυγής από μόνο δικαστή

Ο θεσμός του μόνου δικαστή εγκαθιδρύθηκε το 2010 με τη θέσπιση του Πρωτοκόλλου Αρ. 14 στη Σύμβαση, λόγω του ότι ο αριθμός των προσφυγών ενώπιον του Δικαστηρίου αυξήθηκε τόσο πολύ, με αποτέλεσμα το Δικαστήριο να μην μπορούσε πλέον να ανταποκριθεί στο έργο του. Η κορύφωση του αριθμού των υποθέσεων επήλθε το 2011, όπου ο αριθμός των εκκρεμών στο Δικαστήριο υποθέσεων ανήλθε στις 161,000. Το Δικαστήριο θεωρήθηκε ως θύμα της δικής του επιτυχίας και, ως εκ τούτου, ο θεσμός του μόνου δικαστή κρίθηκε αναγκαίος για την άμεση απόρριψη των απαράδεκτων προσφυγών και την άμβλυση του φόρτου εργασίας του Δικαστηρίου.

Η διαδικασία ενώπιον του μόνου δικαστή είναι η εξής. Ο δικηγόρος της Γραμματείας που είναι αρμόδιος για το επιμέρους κράτος κατά του οποίου στρέφεται η προσφυγή, προβαίνει σε προκαταρκτική αξιολόγηση της δικογραφίας και την αναθέτει σε σύνθεση μόνου δικαστή όταν δεν πληροί τα κριτήρια παραδεκτού που ορίζονται στο Άρθρο 35 της Σύμβασης. Ειδικότερα, κατά την προκαταρκτική αυτή αξιολόγηση, ο δικηγόρος της Γραμματείας εξετάζει, μεταξύ άλλων, εάν ο προσφεύγων εξάντλησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα, εάν η αίτηση υποβλήθηκε εντός τεσσάρων μηνών από την εξάντληση των αποτελεσματικών εσωτερικών ένδικων μέσων,

εάν αφορά παράπονο που βασίζεται στη Σύμβαση και εάν στρέφεται κατά κράτους-μέλους της Σύμβασης. Εάν η αίτηση δεν πληροί αυτές τις προϋποθέσεις, ο δικηγόρος συντάσσει στη συνέχεια σύντομο σημείωμα που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και τους λόγους του απαραδέκτου, το οποίο προωθεί στο μόνο δικαστή για την απόφασή του. Το σημείωμα αυτό επιτρέπει στο μόνο δικαστή να αποφασίσει εάν είναι δυνατό να κηρυχθεί η αίτηση अपараδέκτη χωρίς περαιτέρω εξέταση. Σε περίπτωση αμφιβολίας, όμως, ο μόνος δικαστής μπορεί να επικοινωνήσει με τη Γραμματεία, να θέσει ερωτήσεις και να συμβουλευτεί τον φάκελο της υπόθεσης προτού λάβει την απόφασή του. Εάν ο μόνος δικαστής κρίνει ότι μια υπόθεση χρήζει περαιτέρω εξέτασης, διαβιβάζει την υπόθεση σε επιτροπή των τριών δικαστών ή σε Τμήμα των επτά δικαστών. Συνακόλουθα, ο μόνος δικαστής έχει τον τελικό λόγο σε μια τέτοια υπόθεση, εκτός βεβαίως, αν αποφασίσει να παραπέμψει την αίτηση σε άλλη σύνθεση, δηλαδή σε επιτροπή ή σε Τμήμα.

Όταν το Δικαστήριο συνεδριάζει με μονομελή σύνθεση, ο μόνος δικαστής δεν εξετάζει ποτέ προσφυγές κατά του Κράτους για το οποίο έχει εκλεγεί. Ως εκ τούτου, όταν ενεργώ ως μόνος δικαστής, δεν εξετάζω ποτέ προσφυγές που στρέφονται εναντίον της Κύπρου.

5. Κοινοποίηση της υπόθεσης

Όταν μια υπόθεση φαίνεται ότι πληροί εκ πρώτης όψεως τις προϋποθέσεις του παραδεκτού, ο αρμόδιος δικηγόρος της Γραμματείας ενημερώνει τον εισηγητή δικαστή για την πιθανή κοινοποίηση της υπόθεσης με την υποβολή συγκεκριμένων ερωτήσεων στα μέρη. Στο στάδιο της κοινοποίησης αποφασίζεται η σύνθεση στην οποία θα

παραπεμφθεί η υπόθεση, δηλαδή, είτε σε τριμελή επιτροπή, είτε στο επταμελές Τμήμα.

Αφού κοινοποιηθεί η υπόθεση, το εναγόμενο Κράτος, από το 2016, έχει πλέον την ευθύνη να ετοιμάζει μια λεπτομερή κατάσταση των γεγονότων πέραν από τις απαντήσεις που πρέπει να παρέχει στα ερωτήματα που θέτει το Δικαστήριο. Αυτή είναι η λεγόμενη “άμεση απλοποιημένη διαδικασία κοινοποίησης” (immediate simplified communication procedure, “IMSI”).

6. Εξέταση προϋποθέσεων του παραδεκτού αλλά και της ουσίας της προσφυγής από τις τριμελείς επιτροπές

Σύμφωνα με το Άρθρο 28 της Σύμβασης, οι τριμελείς επιτροπές έχουν όλες τις εξουσίες που έχει και ο μόνος δικαστής. Επιπλέον, όμως, έπειτα από την εισαγωγή του Πρωτοκόλλου Αρ. 14, οι τριμελείς επιτροπές μπορούν να εκδίδουν αποφάσεις σχετικά με το παραδεκτό και την ουσία μιας υπόθεσης με βάση την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και των γεγονότων της κάθε αίτησης. Οι υποθέσεις, που στο παρελθόν εξετάζονταν από το Τμήμα των επτά δικαστών, μπορούν πλέον να αποφασίζονται από τις επιτροπές των τριών δικαστών, επιτρέποντας, έτσι, στο Τμήμα να εστιάζει την προσοχή του σε υποθέσεις που εγείρουν πρωτοφανή ζητήματα υπό την ΕΣΔΑ.

Κάτι άλλο το οποίο βοήθησε στην αποτελεσματικότητα του Δικαστηρίου, είναι το ότι από την 1η Σεπτεμβρίου 2021 και για διετή δοκιμαστική περίοδο, οι αποφάσεις που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα των τριμελών επιτροπών συντάσσονται με σημαντικά πιο συνοπτικό και εστιασμένο

τρόπο (summary judgment). Αυτό που συμβαίνει επομένως στην πράξη είναι ότι ο δικηγόρος της Γραμματείας συντάσσει ένα συνοπτικό προσχέδιο απόφασης και την παρουσιάζει στην επιτροπή. Οι εν λόγω αποφάσεις αποσκοπούν στη σύντομη διεκπεραίωση της συγκεκριμένης υπόθεσης, χωρίς να είναι δεσμευτικές, καθώς η επιτροπή ουσιαστικά απλώς εφαρμόζει την ήδη υπάρχουσα καθιερωμένη νομολογία.

Οι αποφάσεις της επιτροπής λαμβάνονται με ομόφωνη ψήφο. Εάν οι δικαστές της επιτροπής δεν συμφωνούν, η αίτηση διαβιβάζεται σε Τμήμα αποτελούμενο από επτά δικαστές.

7. Ο ρόλος του εισηγητή δικαστή και η προετοιμασία υπόθεσης στα επταμελή Τμήματα

Σε κάθε υπόθεση του Τμήματος ένας από τους δικαστές αναλαμβάνει τον ρόλο του εισηγητή δικαστή. Ο εισηγητής δικαστής εποπτεύει την προετοιμασία της υπόθεσης. Και πάλι, η ουσιαστική εργασία, δηλαδή η μελέτη της προσφυγής, των συνημμένων εγγράφων, των παρατηρήσεων των διαδίκων και η σύνταξη του προσχεδίου απόφασης, πραγματοποιείται από τον αρμόδιο δικηγόρο της Γραμματείας. Η έκταση της παρέμβασης και της εποπτείας εξαρτάται από τον εκάστοτε εισηγητή δικαστή. Καταθέτοντας την προσωπική μου εμπειρία, όταν είμαι εισηγητής δικαστής μιας υπόθεσης, αφού μελετήσω διεξοδικά τον φάκελο της δικογραφίας, συζητώ την υπόθεση με τον αρμόδιο δικηγόρο της Γραμματείας προτού συντάξει το προσχέδιο της απόφασης και δίνω κατευθυντήριες γραμμές. Αυτή η ανταλλαγή ιδεών, οδηγεί σε γόνιμες συζητήσεις και σε καλύτερη προετοιμασία πριν από τη διάσκεψη του Τμήματος. Μόλις το προσχέδιο της απόφασης είναι έτοιμο, το

επανεξετάζω και συνεργάζομαι με τον συντάκτη δικηγόρο της Γραμματείας, για την πραγματοποίηση τυχόν απαιτούμενων τροποποιήσεων.

Προτού ένα σχέδιο απόφασης υποβληθεί στο Τμήμα για διάσκεψη, ελέγχεται διεξοδικά από τον εισηγητή δικαστή και τον Γραμματέα του Τμήματος. Περνά επίσης από γλωσσικό έλεγχο και εν τέλει η διαδικασία της σύνταξης ενημερώνεται από τις παρατηρήσεις του Συμβούλου επί της Νομολογίας (Jurisconsult), οι οποίες διανέμονται στους δικαστές όλων των Τμημάτων λίγες ημέρες πριν από τη διάσκεψη που γίνεται κάθε Τρίτη και για τα πέντε Τμήματα. Το 2001, το Δικαστήριο δημιούργησε το τμήμα του Συμβούλου επί της Νομολογίας, ανταποκρινόμενο στην αυξανόμενη ανάγκη εναρμόνισης της νομολογίας και προκειμένου να μην υπάρχουν αντιφατικά προσχέδια αποφάσεων μεταξύ των πέντε Τμημάτων. Ο Σύμβουλος επί της Νομολογίας, εκτός από την αρμοδιότητά του να παρέχει γνώμες και πληροφορίες στους δικαστικούς σχηματισμούς και τα μέλη του Δικαστηρίου, τούς βοηθά επίσης με τη διεξαγωγή συγκριτικής έρευνας, αν του ζητηθεί. Ο θεσμός του Συμβούλου επί της Νομολογίας είναι ιδιαίτερα χρήσιμος και αποτελεί εισήγησή μου όπως καθιερωθεί και στην Κύπρο.

Οι δικαστές του Τμήματος εφοδιάζονται με τα αντίγραφα των σχετικών προσχεδίων αποφάσεων, γύρω στις δύο εβδομάδες πριν από την ημέρα των διαβουλεύσεων (deliberations), έχοντας, έτσι, την ευκαιρία να υποβάλουν ερωτήματα τόσο στους εισηγητές δικαστές όσο και στους συντάκτες δικηγόρους, μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων, εάν το επιθυμούν.

8. Η διαδικασία στο Τμήμα κατά την εξέταση υποθέσεων

Μόλις τα σχέδια απόφασης είναι έτοιμα, οι δικαστές του Τμήματος συνεδριάζουν για να τα συζητήσουν και να αποφασίσουν επί αυτών. Στη συνεδρίαση παρίσταται πάντοτε και ο εκπρόσωπος του Συμβούλου επί της Νομολογίας καθώς και ο Γραμματέας του Τμήματος. Τη συζήτηση διευθύνει ο πρόεδρος του Τμήματος, ο οποίος δίνει τον λόγο στον εισηγητή δικαστή και στη συνέχεια στον εθνικό δικαστή.

Στο σημείο αυτό, θεωρώ χρήσιμο να ανοίξω μία παρένθεση και να τονίσω ότι ο εθνικός δικαστής λειτουργεί ως ανεξάρτητος δικαστής και δεν εκπροσωπεί το κράτος για το οποίο έχει εκλεγεί από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, και οφείλει πάντοτε να ενεργεί με αμεροληψία. Ο ρόλος του είναι κυρίως να βοηθά τους συναδέλφους του Δικαστές στο να κατανοήσουν το εθνικό σύστημα δικαίου της χώρας του όταν αποφασίζουν για μια υπόθεση εναντίον αυτής.

Κλείνοντας την παρένθεση αυτή, μετά τις παρατηρήσεις του εισηγητή δικαστή και του εθνικού δικαστή, δίνεται η ευκαιρία στους υπόλοιπους δικαστές να εκφράσουν τις απόψεις τους επί του προσχεδίου απόφασης. Στο τέλος του πρώτου κύκλου των διαβουλεύσεων, εκφράζει την άποψη του ο πρόεδρος του Τμήματος, και ακολούθως, δίνεται εκ νέου ο λόγος στον εθνικό δικαστή και τον εισηγητή δικαστή, αντίστοιχα. Μπορεί, όμως, να υπάρξει και δεύτερη ευκαιρία στους υπόλοιπους δικαστές να λάβουν τον λόγο.

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του Τμήματος διέρχεται του προσχεδίου της απόφασης, σελίδα προς σελίδα, και τα μέλη του Τμήματος προβαίνουν,

αν επιθυμούν, σε παρατηρήσεις για βελτίωση της διατύπωσης του κειμένου.

Τέλος, διεξάγεται ψηφοφορία στα διάφορα σημεία του διατακτικού της απόφασης. Το Τμήμα λαμβάνει απόφαση με απλή πλειοψηφία. Εάν οι δικαστές συμφωνούν γενικά ως προς την έκβαση της υπόθεσης, αλλά διαφωνούν ως προς ορισμένα σημεία της διατύπωσης της απόφασης, το Δικαστήριο λαμβάνει την απόφασή του, όμως, παράλληλα, εφαρμόζει τη διαδικασία της θυρίδας, ονόματι “rigehole”, σύμφωνα με την οποία, ο εισηγητής δικαστής εντός ολίγων ημερών αναδιατυπώνει τα σημεία της απόφασης που χρήζουν νέας διατύπωσης και τα αποστέλλει μέσω e-mail σε όλους τους εμπλεκόμενους δικαστές, οι οποίοι εκφέρουν τις απόψεις τους επίσης μέσω e-mail μέχρι να υπάρξει τελική συμφωνία επί της διατύπωσης.

Εάν η πλειοψηφία δεν μπορεί να συμφωνήσει με την εισήγηση που προτείνεται στο προσχέδιο απόφασης, το Τμήμα μπορεί να αναβάλει την υπόθεση, επιτρέποντας, έτσι, στον εισηγητή δικαστή και στον συντάκτη δικηγόρο της Γραμματείας να προετοιμάσουν ένα νέο σχέδιο απόφασης, παρέχοντας ενίοτε δύο εναλλακτικές λύσεις, μία για παραβίαση της Σύμβασης και μία για μη παραβίασή της. Μετά την αναβολή, πραγματοποιείται δεύτερος κύκλος διαβουλεύσεων.

Οι δικαστές που επιθυμούν να διαφωνήσουν με την πλειοψηφία εν όλω ή εν μέρει ή να συμφωνήσουν με αυτή, όμως, με διαφορετική αιτιολογία, μπορούν να συντάξουν χωριστές γνώμες, μειοψηφίας ή συντρέχουσες, αντίστοιχα, και έχουν προθεσμία μόνο δύο εβδομάδων για να το πράξουν από την ημέρα που λαμβάνεται η απόφαση. Οι χωριστές γνώμες των

δικαστών στηρίζονται στην αρχή της διαφάνειας, και αυτές μπορεί να επηρεάσουν ή ακόμα και να υιοθετηθούν από μελλοντικές αποφάσεις του Δικαστηρίου. Καταδεικνύουν δε, τη διαφορετικότητα απόψεων όσον αφορά την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης και τις αποχρώσεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, και, ως εκ τούτου, προωθούν τον διάλογο μεταξύ των δικαστών του ΕΔΑΔ.

9. Παραπομπή και διαδικασία στο δεκαεπταμελές Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως

Σύμφωνα με το Άρθρο 30 της Σύμβασης, το Τμήμα των επτά δικαστών μπορεί, εφόσον δεν έχει ακόμα εκδώσει απόφαση, να αποφασίσει να παραπέμψει μια υπόθεση στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως των δεκαεπτά δικαστών. Αυτό συμβαίνει όταν η αίτηση εγείρει σοβαρό ζήτημα ως προς την ερμηνεία της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της.

Σύμφωνα με το Άρθρο 43 της Σύμβασης, ενώπιον του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως μπορούν επίσης να παραπεμφθούν υποθέσεις, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν ένας διάδικος ζητήσει την παραπομπή μετά από την απόφαση του Τμήματος μέσα σε διάστημα τριών μηνών και αφού εγκριθεί το αίτημά του από πενταμελές συμβούλιο (panel) του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως.

Για τους σκοπούς της παρούσας ομιλίας, αρκεί να πω ότι η διαδικασία των συσκέψεων στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως είναι παρόμοια με εκείνη ενώπιον του Τμήματος των επτά δικαστών, αν και υπάρχουν ορισμένες διαφορές. Μια βασική διαφορά είναι ότι ενώπιον του Τμήματος Ευρείας

Συνθέσεως, ο εθνικός δικαστής δεν είναι ποτέ εισηγητής δικαστής. Σε αντίθεση με το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως, στο Τμήμα των επτά δικαστών, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο εθνικός δικαστής δεν είναι και εισηγητής δικαστής, λ.χ., σε υποθέσεις υψηλής δημοσιότητας ή ευαίσθητες υποθέσεις. Ο εισηγητής δικαστής στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως συνεργάζεται και πάλι απευθείας με τους δικηγόρους της Γραμματείας, για να προετοιμάσει εμπειριστατωμένο σημείωμα, όχι όμως προσχέδιο απόφασης, όπως στο Τμήμα, περιέχοντας όλα τα γεγονότα και επιχειρήματα, ως επίσης και τις εισηγήσεις του, για βοήθεια του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως. Στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως, ο εθνικός δικαστής είναι *ex officio* μέλος της σύνθεσής του.

Σε αντίθεση με τα επταμελή Τμήματα όπου σχεδόν ουδέποτε δίδεται η ευκαιρία στους δικηγόρους των δύο πλευρών να αγορεύσουν, στο Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως, αυτοί σχεδόν πάντοτε αγορεύουν προφορικά. Ο προβλεπόμενος χρόνος αγόρευσης για κάθε πλευρά είναι τριάντα λεπτά. Στο τέλος των αγορεύσεων, οι δικαστές μπορεί, αν επιθυμούν, να υποβάλουν ερωτήσεις στους δικηγόρους των δύο πλευρών, και στη συνέχεια, μετά από μικρή διακοπή, η ακρόαση επαναλαμβάνεται με δεκάλεπτη αγόρευση του δικηγόρου κάθε πλευράς που έχει την ευκαιρία να απαντήσει στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου και να σχολιάσει τη θέση της άλλης πλευράς. Μετά το πέρας των αγορεύσεων, το Δικαστήριο αρχίζει τις διαβουλεύσεις για να αποφασίσει. Κατά τις διαβουλεύσεις, λαμβάνει τον λόγο πρώτος ο εισηγητής δικαστής και στη συνέχεια ο εθνικός δικαστής, και ακολούθως, λαμβάνουν τον λόγο οι λοιποί δικαστές, και η διαδικασία συνεχίζεται όπως και στο επταμελές Τμήμα.

Οι συσκέψεις του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως, όπως βεβαίως και των άλλων συνθέσεων του Δικαστηρίου, είναι εμπιστευτικές και η υποχρέωση των δικαστών να τις διατηρούν μυστικές προβλέπεται και στον δικαστικό τους όρκο, όταν αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους στο Δικαστήριο.

Οι αποφάσεις του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως, λαμβάνονται, όπως και στα επταμελή Τμήματα, με απλή πλειοψηφία.

Σε αντίθεση με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου οι δικαστές δεν δικαιούνται να συντάσσουν χωριστές γνώμες, οι δικαστές του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως του ΕΔΑΔ, μπορεί να συγγράφουν χωριστές γνώμες διαφωνίας ή συντρέχουσες, συμβάλλοντας, έτσι, στη δυναμική των αποφάσεων και στην καλύτερη κατανόηση αυτών. Η προθεσμία για τη σύνταξη χωριστών γνωμών από τους δικαστές σε υποθέσεις του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως είναι τρεις εβδομάδες από την ημέρα που λαμβάνεται η απόφαση και όχι δύο εβδομάδες όπως στο Τμήμα. Η διαδικασία *rigorhole* ακολουθείται και εδώ.

Το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως επικουρείται επίσης από τον Σύμβουλο επί της Νομολογίας του Δικαστηρίου, με την ετοιμασία συγκριτικής μελέτης σχετικά με τα επίδικα ζητήματα.

Εκτός από το τμήμα του Συμβούλου επί της Νομολογίας, το Δικαστήριο έχει, μεταξύ άλλων, ακόμη ένα πολύ σημαντικό τμήμα, το Τμήμα Γλώσσας (Language Department). Οι αποφάσεις του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως είναι δίγλωσσες, αυθεντικές τόσο στα Αγγλικά όσο και στα Γαλλικά, και συζητούνται από τους δικαστές και στις δύο γλώσσες και ελέγχονται από

τους γλωσσολόγους της Γραμματείας. Το Τμήμα Γλώσσας βοηθά στην απόκτηση ομοιογένειας στις δικαστικές αποφάσεις.

Το Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως είναι επίσης αρμόδιο για να εκδίδει γνωμοδοτήσεις με βάση το Πρωτόκολλο Αρ. 16 σε αιτήματα που προέρχονται από τα ανώτατα δικαστήρια κρατών-μελών επί ζητημάτων που σχετίζονται με την ερμηνεία ή την εφαρμογή των δικαιωμάτων και ελευθεριών που ορίζονται στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλα αυτής. Παρόλα αυτά, οι εν λόγω γνωμοδοτήσεις δεν είναι δεσμευτικές.

Οι αποφάσεις των Τμημάτων καθώς και των επιτροπών και του Τμήματος Ευρείας Συνθέσεως, δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου και ειδικότερα στη βάση δεδομένων HUDOC, η οποία παρέχει πρόσβαση στη νομολογία του Δικαστηρίου και περιλαμβάνει και τις χωριστές γνώμες των δικαστών που προσαρτώνται στις αποφάσεις.

10. Η πολιτική προτεραιότητας του Δικαστηρίου

Τον Ιούνιο του 2009 το Δικαστήριο υιοθέτησε μια πολιτική προτεραιότητας με σκοπό την επιτάχυνση της επεξεργασίας και εκδίκασης των πιο σημαντικών, σοβαρών και επείγουσών υποθέσεων. Καθιέρωσε επτά κατηγορίες που κυμαίνονται από επείγουσες υποθέσεις (κατηγορία I) έως σαφώς απαράδεκτες υποθέσεις που εξετάζονται από μονομελές δικαστήριο (κατηγορία VII).

Το Δικαστήριο έχει επίσης προβεί σε επανεξέταση της εν λόγω πολιτικής, και με ισχύ από τις 22 Μαΐου 2017, έχει προβεί σε ορισμένες τροποποιήσεις στις κατηγορίες προτεραιότητας.

Κατ' αρχάς, αποφάσισε να θέσει τις διακρατικές υποθέσεις, οι οποίες μέχρι τότε ανήκαν στην κατηγορία II, εκτός της πολιτικής προτεραιότητας, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους, ο οποίος σε κάθε περίπτωση προσελκύει ειδική διαδικαστική μεταχείριση.

Η κατηγορία I αφορά επείγουσες υποθέσεις, ιδιαίτερα, όταν υπάρχει κίνδυνος στη ζωή ή την υγεία του προσφεύγοντα ή στο συμφέρον των παιδιών και καλύπτει αιτήσεις προσωρινών μέτρων.

Στην κατηγορία II, εμπίπτουν αιτήσεις που εγείρουν ζητήματα ικανά να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος της Σύμβασης, ιδίως διαρθρωτικές ή ενδημικές καταστάσεις, τις οποίες το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη εξετάσει, συμπεριλαμβανομένων διαδικασιών πιλοτικών αποφάσεων. Στην κατηγορία αυτή, εμπίπτουν και αιτήσεις που εγείρουν σημαντικά ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος.

Στην κατηγορία III εντάσσονται προσφυγές που δεν είναι επείγουσες, όμως εγείρουν θέματα παραβίασης του δικαιώματος της ζωής ή της προσωπικής ελευθερίας ή της απαγόρευσης των βασανιστηρίων ή της δουλείας.

Στην κατηγορία IV εντάσσονται δυνητικά όλες οι βάσιμες αιτήσεις που, ανέρχονται σε περίπου 17,800, και στηρίζονται σε άρθρα της Σύμβασης

εκτός από τα Άρθρα 2, 3, 4 και 5, δηλαδή αιτήσεις που δεν εμπίπτουν στη κατηγορία III. Ο χρόνος εκδίκασης των υποθέσεων αυτών είναι περίπου 5-6 χρόνια.

Ωστόσο, όμως, κάτι πολύ σημαντικό είναι, ότι, από τον Μάρτιο του 2021, το Δικαστήριο έχει καθιερώσει μία νέα στρατηγική. Σύμφωνα με αυτή, εντοπίζονται από την κατηγορία IV, όλες εκείνες οι υποθέσεις οι οποίες έχουν υψηλό αντίκτυπο (impact cases), δηλαδή υποθέσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε δραστική αλλαγή ή αποσαφήνιση της διεθνούς ή εθνικής νομοθεσίας ή πρακτικής, ή μπορεί να έχουν σημαντική επίδραση στην κοινωνία, αναφορικά με ηθικά και κοινωνικά θέματα. Αυτές οι υποθέσεις, που αριθμούν γύρω στις 650, εντάσσονται σε μια νέα κατηγορία IV(High), υψηλής προτεραιότητας.

Η νέα στρατηγική έχει δύο κύριους και αλληλένδετους σκοπούς. Πρώτον, να διασφαλίζει ότι οι υποθέσεις προτεραιότητας των κατηγοριών I-III και οι νέες υποθέσεις "αντίκτυπου" της κατηγορίας IV(High), υψηλής προτεραιότητας, εντοπίζονται, διεκπεραιώνονται και εκδικάζονται από το Δικαστήριο, ακόμη ταχύτερα.

Δεύτερος σκοπός της είναι, να διασφαλίζει ένα ισορροπημένο και παραγωγικό αποτέλεσμα, μέσω της διαλογής και του εξορθολογισμού της επεξεργασίας των υποθέσεων.

Στόχος της νέας στρατηγικής είναι κυρίως η διασφάλιση του ουσιαστικού έργου του Δικαστηρίου, και όχι τόσο, η αξιολόγησή του με στατιστικά δεδομένα, δηλαδή με τον αριθμό των σαφώς απαράδεκτων υποθέσεων που απορρίπτονται. Με αυτόν τον τρόπο, η εν λόγω στρατηγική

συμβάλλει σημαντικά στο να διασφαλίζει ότι το Δικαστήριο παραμένει ένα Δικαστήριο που νοιάζεται για τους ανθρώπους (“a Court that matters”, “une Cour qui compte”).

11. Συμπεράσματα

Ελπίζω ότι κάλυψα τις βασικότερες πτυχές της εσωτερικής λειτουργίας του Δικαστηρίου και του τρόπου συνεργασίας των δικαστών με τη Γραμματεία του Δικαστηρίου κατά την εξέταση των αιτήσεων που φθάνουν στο Δικαστήριο.

Υπάρχουν φυσικά πολλά άλλα καθήκοντα που διεκπεραιώνονται από τους δικαστές και τη Γραμματεία του Δικαστηρίου. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι όταν το Δικαστήριο συνέρχεται ως ολομέλεια για να συζητήσει και αποφασίσει δικά του θέματα, όπως η θέσπιση ή τροποποίηση των Δικαστικών Κανονισμών ή εσωτερικά λειτουργικά θέματα. Άλλο ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η λειτουργία των διαφόρων εσωτερικών μη δικαστικών επιτροπών του Δικαστηρίου, όπως είναι η Επιτροπή Μεθόδων Εργασίας (Committee of Working Methods) και η Επιτροπή των Κανονισμών (Committee of Rules).

Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω για άλλη μια φορά, τα πολλά πλεονεκτήματα που υπάρχουν σε αυτό το μοναδικό μοντέλο διεθνούς δικαιοσύνης. Ενώ η Γραμματεία του Δικαστηρίου αναλαμβάνει την αρχική διαχείριση των υποθέσεων, κατευθύνοντας τις αιτήσεις στον κατάλληλο δικαστικό σχηματισμό, ανάλογα με την κατηγορία και τον επείγοντα χαρακτήρα τους, καθώς επίσης και την αρχική σύνταξη των αποφάσεων, οι δικαστές έχουν τη δυνατότητα να επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους

στη λήψη αποφάσεων και να καινοτομούν σε πολύπλοκα νομικά ζητήματα της Σύμβασης, αλλά παράλληλα να συμμετέχουν στον βαθμό που επιθυμούν στη διαχείριση των αιτήσεων.

Η μείωση του ενώπιόν του αριθμού υποθέσεων, ήταν πάντοτε σημαντικό μέλημα του Δικαστηρίου, όμως, ταυτόχρονα, μέλημά του ήταν και είναι να διατηρεί υψηλή ποιότητα στις αποφάσεις του και να διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Έτσι μόνο μπορεί να διατηρηθεί το κύρος του Δικαστηρίου.

Η Σύμβαση αντιμετωπίζεται από το Δικαστήριο και από τον ακαδημαϊκό χώρο, όχι ως ένα αποσπασμένο ή στατικό κείμενο αλλά ως ένα ζωντανό εργαλείο ή οργανισμό, που πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των εκάστοτε σημερινών συνθηκών ζωής και αντιλήψεων. Η άποψη αυτή κατέχει πολύ σημαντική θέση στη νομολογία του Δικαστηρίου εφόσον προωθεί τον πρωταρχικό σκοπό της Σύμβασης, δηλαδή την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

Είναι η άποψή μου ότι, όχι μόνο η Σύμβαση αλλά και το Δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένης και της ενώπιον αυτού διαδικασίας, αποτελεί ζωντανό όργανο που εξελίσσεται έτσι ώστε να αντιμετωπίζει τον μεγάλο φόρτο εργασίας που έχει και τις εκάστοτε νέες προκλήσεις και ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας.

Το ταξίδι του Δικαστηρίου και της Σύμβασης στον χρόνο είναι συνεχές, και ελπίζω να συνεχιστεί για πάντα, γιατί χωρίς αυτά, δεν θα νοείται πλέον

προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στην Ευρώπη και γενικότερα στον κόσμο.

Κυρίες και Κύριοι, σας ευχαριστώ.